

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Laving

Oppskr. av: Olef Sæther

(adresse):

Rindal

Fylke:

Møre & Romsdal

Herad:

Rindal

Bygdelag:

Gard:

Stompro

G.nr. 6.

Br.nr. 3.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

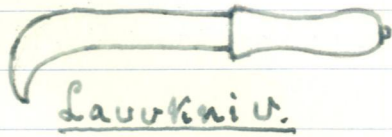
B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

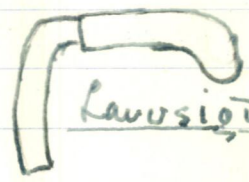
Laving, (å fa lauve) som du sier her, har vært brukt under for i høen. Nu er det å si helt slutt med dette. Det ble samlet under lauve på det viset at kvinnekjente og unge gikk ut i skogen og tok med seg sekke og rispa lauve med hender. Dette var helst lauve av rogn og selje som skulle være best. Lauvet ble samlet i sekke, loaret på lauve og hat utover til fiske. Lauvet ble så brukt til åttåttfor de sauer, kalver og geit. Dette var en sin foungsmele og er nu hat gått ut av bruk. Rispalauve ble tatt i september eller at markostikken var ferdig.

I En annen og mere brukt form for laving var å fa lauvdyr. Dette har vært brukt helt til nu, og praktiseres delvis ennå på små bruk. I 1800 åra var det almindelig med en lønn med lauvbetanq eller at slåttorna var ferdig; det var så i første halvdel av september. Det ble lauvet av bjørk, rogn, selje og osp, og det ble oftest hugges kvister av brar, samt småkvist som pila opp rundt om. I enkelte

Hilfelle ble store bjørk og rogn og selve hugges med, kvisten ble hugges av med lausigd, bundet til fjør og hengt opp. Stammen ble deretter båret sammen til "stai" (riys) og siden hengt hinner til ved. Redskapet som ble brukt var lauskniv og lausigd.

Lauuskniv.

Lausigd av lja.

Lauuskniven var smidd, jern på kvar side og stål i midten, hardet og slipt som en kollekniv. Bladet lengde ca 20 cm. Fremste enden forma som en krok, til å krika til sig lauskvitt med. Lausigden ble laga av ein gammel lja, kappet på midten og festa til et skaft, ofte med en krok i enden for at sigden ikke skulle gli ut av handa.

Lauuskjora ble bundet sammen enten ved å krika sammen to myrke kvister (klüper) til en såkalt "bendell". Koppendene av bendellen blev så vidt sammen omkrant som på eit korrbånd. Ein annan måte å bunde fjora på var å stikka to myrke bjørkkvister inn i fjoret med rotundene inn i fjoret, litt om kvarandre slik at når kopp. endene ble strammet rundt fjoret og surra sammen, ble rotundene av bendelen kvinga fast inne i fjoret. Lauuskjora ble da fast og pæne på skap og ljugde omkrant som et stort korrbånd. Fjora ble hengt opp på stubber som stod igjen etter lauslatinga helst så høgt at buskapsen ikke kunne rive dem ned.

Lauvet ble når det var ført lesset på vogn eller slede i to rekker med kospændene mot hverandre for ikke å bryte av for mye av av lauvet, som når det var ført skulle svært like før det falt av. Lasset ble holdt sammen med "høyborg" og stramma til med "kangbandet" på samme måte som når man gjør inn markahøy.

Å sette lauv: støtt var like brukt her.

Gamle folk sier at det ble gjort enkelte ganger der det ikke fantes høylo i nærheten. Turlaure kjennet ingen til her.

Lauvtaking har aldri spilt noen stor rolle her: Rindal, bare brukt som hjelpemiddel når en kunne på noen dager til det, for skuronna begynder. Det var markaskatten som utgjorde hovedmengden av kristneføret her i gamle dager.

Rakalaurv. Dette ble samlet senere på høsten eller at lauvet var falt av. Det var lauv av alle slag som ble samlet på denne måte, raka sammen til hauger, samlet i sekker og ført inn på lauren; dette var ført mot som det var og behøvde således ikke legges opp til ført.

Rindal 21 feb. 1949

Olof Sæther

2912

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING